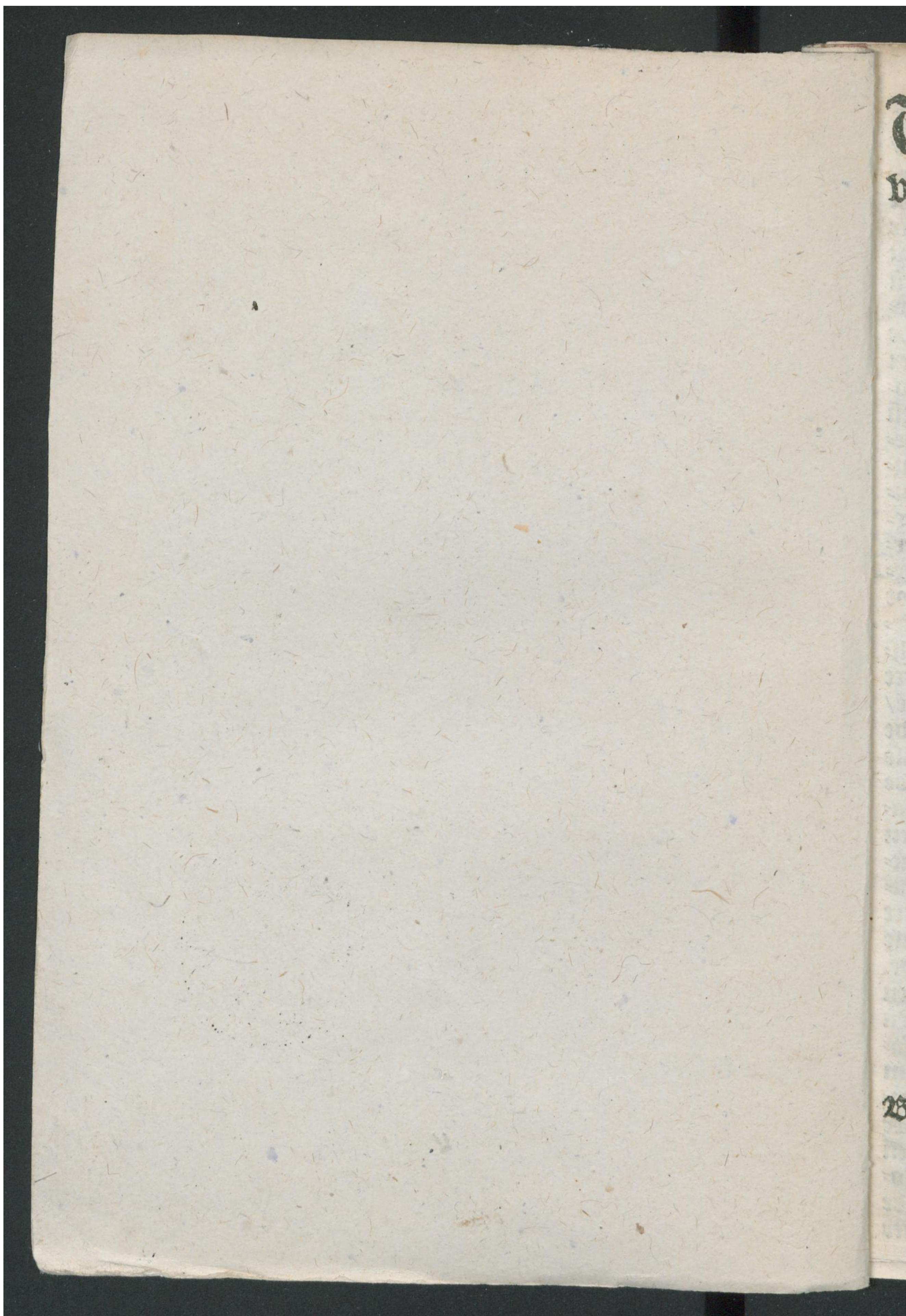

Verclaringhe des Coninckx/ voorde executie van zijn Placcaet vande maent Julij 1585. roerende de vereeninghe van syne Ondersaten/ mette Catholijcke Apostolijcke ende Roomsche Kercke.

Ghepubliceert te Parijs int Parlement den dryentwintichsten dach Aprilis 1587.

Wt den Fransoysche in Nederlandtsche sprake ghetrouvvelick ouergheset.

Tot Delff/
By Aelbrecht Hendricksz. Ordinaris gheswooren Drucker van syne Excell. ende der Staten s'landts van Hollandt.
Anno M.D.LXXXVII.

ENRICK door Godes ghenade
Coninck van Vranckrijck eñ van Polen/
Allen den ghenen die dese teghenwoordi-
ghe letteren sullen sien / Saluyt. Zedert
de publicatie van onsen lesten Placcate
vande maent Julij 1585. by twelcke wy
hebbẽ verbodẽ in onsen Coninckrijcke eñ
Landen van onser onderdanicheyt d'ex-
ercitien van anderen Religiẽ / dan vande
Catholijcke Apostolijcke eñ Roomsche:
hebben wy d'executie daer van aengeno-
men met sulcken yver/allen yverichept eñ
neerstichept als ons moghelijck is ghe-
weest / sonder versuymenisse eenigher saken die van ons moesten com-
men/als ghenoech bleke byde groote macht van wapenẽ die wy tvoor-
leden Jaer te wercke ghestelt hebbẽ teghẽ de ghene die sich met wape-
nen gheopponeert hebben teghen onsen wille: eñ by verschepden ver-
claringen die wy hebben gepubliceert / brieuen die wy hebbẽ ghescre-
uen/d'expresse eñ dickwils vernieuwde beuelẽ/ mandementẽ die wy tot
desen eynde gedaẽ hebbẽ / aenden Gouverneurs eñ Stadthouders ge-
nerael/Baillieus/Seneschallẽ vã onse Provinciẽ/eñ andere onse Rich-
ters/eñ Officierẽ vã plaetsen: Hebbẽde daer toe seer mildelijck verstrect
onse beste penninghen eñ middelen sonder de selue eenichsins te sparẽ/
bouen de ghene daermede wy gheassisteert zijn gheweest/ soo wel byde
Gheestelickheyt van onsen voorsz Coninckrijcke / als van andere onse
goede eñ ghetrouwe ondersaten / om te betalen onse voorsz macht ende
heercrachten / daer deur wy wederghebracht hebben in onse onderda-
nicheyt veele steden eñ plaetsen / ende in de selue wederopgherecht den
dienst Godes/jae dat meer is/ vande besmettinge der heretijcken gant-
schelijck gereynicht sommighe Provincien van onsen voorsz Coninck-
rijcke / daer mede sy ghedurichlijcken hadden besmet gheweest zedert
die eerste troublen/ tot nu toe/ met groot verheughen eñ ruste van onse
goede ende ghetrouwe Catholijcke ondersaten inde selue residerende.
Wy hebben oock ghewilt tot dien eynde versoecken eñ beproeuen den
wech der soeticheyt eñ goedertierenheyt/ die ons altijt ten hoochsten eñ
besonder is gherecommandert gheweest/bysonder teghẽ onse ondersa-
ten / om weder te brenghen inden schoot der Kercken de ghene die hun
daer van hebben afghesondert / ten eynde wy hadden moghen vercor-
ten desen krijch / tot verlichtinghe van onse arme ghemeente / die daer
suchten onder den last desselfs/ eñ met eenen te schouwẽ de periculen eñ
onghelucken waer mede die voorsz krijch is dreygende ons voorsz Co-
ninckrijcke. Hebbende de Coninginne onse seer waerde Vrouwe ende
moeder

moeder seluer in haren grootē ouderdom wel willen aennemen eñ om-
helsen het vervolgh van desen/ om den grooten ijuer die sy heeft tot der
Catholijckische Religie/ eñ hare onwtsprekelijcke gheneghentheyt tot-
ten ghemeynen welvaren van onsen voorsz Coninckrijcke / verghesel-
schapt wesende van sommighe Princen Officieren van onser Croone /
Heeren eñ ander persoonen van onsen Rade/ alle seer pverighe eñ ghe-
affectioneerde tot onser voorsz Religie / waer inne sy beproeft heeft ver-
scheyden middelen niet veel meerder arbeyts eñ verdriets/ dan profijts
eñ ghenoegens/ om der verhertheyt eñ hertneckicheyts wille der ghee-
ner waermede sy te doene hadde/ eñ daermede deselue by heure dwalin-
ghen wilden blijuen/ eñ in heure opinie inde voorsz Religie volherden.
Welcken aenghemerct / ende dattet noodich is dat het sweert van onse
Justicie volvuere dit goede werck dat wy voorgenomen eñ soo wel be-
gonnen hebben / voor de eere Gods ende de ghemeyne ruste van onsen
voorsz Coninckrijcke / daer van wy noyt en hebben ghedacht ons te
scheyden / tzedert de publicatie van onsen voorsz Placcate: Begheeren-
de daer om aen te vangen eñ te vervolgen de volcomen eñ werckelicke
executie vanden seluē meer dan opt te vooren. Ende mitsdien de voorsz
saecke gheleet hebbende in deliberatie inde teghenwoordicheyt vande
Coninginne onse voorsz Vrouwe eñ moeder/ vandē Princen eñ Heeren
van onsen Rade / neffens ons wesende / eñ van veel andere waerde eñ
gequalificeerde personnagien hier toe gheroepē/ met haren raedt eñ ad-
vijs / eñ door onser volder macht eñ Coninckljicker auctoriteyt: Soo
hebben wy verclaert en verclaren by desen alle onse onderdanen vande
voorsz nieuwe opinie / van wat qualiteyt ofte condicie sy moghen zijn/
die hen te were ghestelt hebben om te verhinderen d'executie van onsen
voorsz Placcate/ de ghene die heur aenhangen / eñ insgelijcx de Catho-
lijcken die hen met hunluyden ghevoecht hebben/ gheholpen eñ gheas-
sisteert/ helpen eñ assisteren met heure persoonen/ raedt / middelen ende
goederen/ die hen sullen onthouden eñ innemen / herbergen eñ in heu-
ren huysen ontfanghen/ achterhaelt eñ ouerwonnen *Crimine lesæ Ma-
iestatis*: Willen dat sy voor sulcke ghestraft eñ ghecastijdt sullen werden
na ghelegentheyt der saken/ eñ hare goederen geconfisqueert tot onsen
profijte / eñ wederghebrocht tot onse domeynen. Ende niettemin alsoot
redelijcker is om te vervallē d'oncostē vander oorloge die wy bedwon-
ghen zijn hun aen te doene/ dat wy ons meer behelpē mette vercoopin-
ghe haerder goederen / dan daermede te belasten onse arme ondersa-
ten: Willen eñ ordonneren wy/ aenghesien het is voor het hoochste ghe-
meene beste vanden staet / niet tegenstaende de voorsz wederbrenginge
van sommighe van heure landen ende heerlickheyden tot onser voorsz
domeynen promptelijck worde gheprocedeert totte vercoopinghe van
hare onroerende goederen/ ende seluer vande ghene die der voorsz we-

 derbren-

verbrenginghe eñ voeginghe onderworpen zijn / niet teghenstaende de
wetten ende ordonnantien van onsen Coninckrijckẽ ter contrarien / de
welcke wy voor dese reyse (sonder sulcx meer te treckẽ in consequentie)
om den noot van onse saken / hebben ghederogeert ende derogeren by
desen. Eñ om te meer te vorderen het innecommẽ twelck wy daer van
verhoopen / soo willen wy dat promptelick gheprocedeert sal worden
totte vercoopinge vande opgaende boomẽ totte voorsz heerlickheyden
behoorende / sonder dat deselve verachtert sal mogen worden door d'op-
positien vande crediteurẽ / behoudelick dat andere genoechsame grondẽ
vã erfven blijven onder de goeden vande ghecondẽpneerde / voorde be-
talinghe vande voorsz crediteuren. Eñ aengaende de vercoopinge van
andere onroerende goederen / op dat deselve mach gheschieden sonder
te prejudiceren onse gherechticheden eñ van eenighe particuliere / Wil-
len eñ ordonnerẽ / al eermen sal procedeeren totter vercoopinghe eñ aen-
wijsinghe der selver / dat by onse Rechters vãder plaetsen scheydinghe
sal wordẽ ghedaen vande portie die genoechsaem sal wesen voor de be-
talinghe der crediteurẽ / nade rechte eñ wettelijcke prijseringhe die daer
van ghedaen sal worden totte waerde toe vande voorsz gherechtichey-
den eñ schulden / welcke deel eñ portie den crediteuren overghelaten sal
wordẽ voor hare verseeckeringe eñ particuliere hypoteecke : eñ tot dien
eynde sullen de crediteuren ghehoudẽ zijn aen te brengen binnen veer-
thien daghen na de publicatie van desen inde griffien vanden Bailliu-
schappen eñ Seneschalschappen (in soo verre de voorsz crediteurẽ zijn
woonachtich binnen den resorte eñ bedrijve der Bailliuschappen ende
Seneschalschappen / ofte binnen een maent soo sy woonachtich zijn
buytẽ den voorsz bedrijve / de bewijsen / schriften / obligatien eñ andere
stucken / daer mede sy hare acten dencken te bevestighen / om daer van
sulcken opsicht te nemen als behooren sal. Eñ omme te verhoeden d'a-
buysen dier mochten ghescheden ter oorsake vande voorsz schult / Wy
en willen noch en verstaen niet / dat andere schulden sullen aengheno-
men worden / dan de ghene daer van d'obligatien sullen gheleden zijn
voor Notarissen / ofte die wettelijcken sullen ghemaeckt gheweest zijn
voor date van onsen voorsz Placcate vande maẽt Julij / sonder bedroch
eñ buyten suspicie van gheantidateert oft veroudert te syne. Daer van
de crediteuren sullen betaelt worden / soo wel vande vruchten vanden
landen eñ incompsten vande voorsz ghecondempneerde deses teghen-
woordighen Jaers / als vande voorsz goeden die ghedistraheert sullen
wordẽ / soo verre de vruchten niet ghenoechsaem en zijn: Tselve willen
wy dat gheobserveert sal wordẽ ten respecte vande verschietingen / soo
verre daer eenige ter goeder trouwen sullen ghedaen zijn aende eyghe-
naers byde pachters der voorsz landen eñ incompsten / eñ Coopluyden
der voorsz boomen op heuren pacht eñ hout coop / behoudelick dat sy
ghehou-

ghehouden zijn daer van te brenghen quitantie ghepasseert voor No-
taris voor date van onsen Placcate / ende niet onder de signatuere van
eenighe particuliere. Ende soo veel aengaet de Catholijcke vrouwen/
waer van de mans sullen vervallen zijn inde penen vermelt in onsen
voorsz Placcate / Willen eñ ordonneren wy/ dat gheduerende het aen-
slaen der goederen van heure voorsz mans dat haerlieden by onse or-
dinarise Richters provisie verleent sal worden op de goederen van
haerlieder voorsz mans voor haerlieder onderhoudt / eñ van hare kin-
deren naer heurlieder qualiteyt/waerde der voorsz goederen / eñ ghetal
der voorsz kinderen / met bevel van deselve te doen onderwijsen eñ op-
brenghen inde Catholijcksche Religie / eñ van heure mans niet te mo-
ghen helpen noch assisteren / op pene van te vervallen eñ gheprivecert te
worden vande voorsz provisie. Eñ jnghevalle van vercoopinghe der
voorsz goederen roerende eñ onroerende van hare voorsz mans / hare
houwelijcke voorwaerden sullen haerlieden gheheelijckẽ geconserveert
worden. Eñ aengaende de ghehoude vrouwen/die niet en sullen willen
ghehoorsamen onsen voorsz Placcate / Wy bevelen eñ ordonnerẽ haer-
lieden wt onsen Coninckrijcke te vertrecken binnen een maent/ te reec-
kenen vandẽ daghe der publicatie van desen in onse Souvereyne Ho-
ven onder den bedrijve der welcker sy sullẽ zijn gheseten : eñ by ghebre-
ke van dien/willen wy dat teghen haerlieden gheprocedeert sal worden
na rigeur vande voorsz Placcate/Eñ dat over sulcx tdeel vande gemee-
ne goederen heurlieden toebehoorende/jnsghelijcx heure eyghene sullen
worden aenghetast eñ gheappliqueert t'onsen profijte/sonder prejuditie
der gherechtichedẽ toebehoorẽde haerlieder mans vermogens de hou-
welijckschе voorwaerden eñ costumẽ der plaetsen. Eñ nopende den on-
ghehouden vrouwẽ die niet en souden willen gehoorsamẽ onsen voorsz
Placcate/ oft de ghene die niet en sullen vertrockẽ zijn binnẽ een maent
wten Coninckrijcke / Willen wy dat jnsgelijcx teghen haerlieden ghe-
procedeert worde/ ghelijck wy gheordonneert hebben te ghescheidẽ ten
regarde vande mans. Eñ aengaende de ghene die ghestorven zijn/ ofte
naemaels sullen moghen sterven / voerende de wapenen teghen ons/
Willen oock dat gheprocedert worde teghẽ de selve / na rigeur van on-
sen voorsz Placcate : Tot ons behoudende nochtans heure kinderẽ die
Catholijck zijn te gratificeren met sulcken deel van hare goederen als
ons goetduncken sal. Eñ int aensien der onbejaerde kinderẽ/waer van
de vaders eñ moeders onderdanighende onsen Edicte vertrocken zijn
wt onsen Coninckrijcke / eñ overleden zijn alvooren dat sy verworven
hebben hantlichtinghe van heure goederen/ Willen wy/soo sy tot hare
Jaren ghecommen zijn/ dat huu handtlichtinge ghescheide der aenge-
slaghener goederen: Voorbehoudens dat sy Catholijck zijn / oft dat sy
willen verloochenen eñ doende professie ghedragen by onsen Placcate:

 blijvende

blijuende niettemin de vruchten der ghesaiseerde goederen eñ eruen tot
onsen profijte/totten daghe toe vande presentatie vander afsweeringhe
die sy sullen hebben ghedaen. Eñ aengaende de onbejaerde kinderen/
sullen deselue versorght worden by onse Procureurs van Catholijckse
Voochden/eñ die altijdt Catholijckelick sullen gheleeft hebbē voor date
vanden Placcate van vereeninghe / om de voorsz onbejaerde kinderen
te doē onderhouden eñ leeren inde Catholijcke/Apostolijcke eñ Room-
scheReligie/ ende sulcx ghesciedende sal hunlieden ggheuen worden
handtlichtinghe vā hare ghesaiseerde goederen/ eñ vande vruchtē van
hare innecommen verschenen zedert t'ouerlijden van hare vaders eñ
moeders. Eñ want wy wel eñ ten vollen gheinformeert zijn/ dat veele
eñ verscheyden persoonen/om te conserueren hare goeden/ hebben pro-
fessie ghedaen vande Catholijckische Religie/ alleenlick by forme van
quijtaige/sonder ghedaen te hebbē tzedert hare voorsz professie eenighe
acte van eenen trouwen Catholijcke/ hunluyden latende bedencken
ghenoech te doen metten wtwendighē schijn/ onder den welcken sy ge-
meynt hebben te moghen ontgaen de straffe van onsen voorsz Placca-
te/ daer teghen wy verstaen ghedaen te moeten worden ander eñ veel
scherper inquisitie dan vande ghene die opentlick dragen de wapenen
teghen ons: Willen eñ ordonnerē wy/ dat alle de ghene die hier te voo-
ren hebben afgheswooren/ eñ ghedaen professie des gheloofs/ sullen ghe-
houden zijn te doen blijcken voorde Rechters vande plaetsen / by wet-
tighe attestatie van hare Pastoren/Vicarissen/Kerckmeesteren/ofte an-
dere notabele persoonen / dat sy tzedert de voorsz afsweeringhe eñ pro-
fessie altijts Catholijckelick gheleeft hebben/ ter Misse ghegaen/eñ ten
Godlijcken dienste / Auontmael eñ heur Paesschen ghehouden / mette
ander Catholijcken opte daghē byde Kercke gheordonneert/ eñ voorts
volhert inde exercitie vande Catholijcke/ Apostolijcke eñ Roōsche Re-
ligie/sonder ghedaē te hebben eenige acte contrarierende de voorsz pro-
fessie: Eñ by ghebreke van sulcx te doen binnen veerthien daghen nade
publicatie van desen/ sullen verclaert worden veruallen te zijn van tbe-
neficie van onsen voorsz Placcate / eñ dien volghende sullen heure goe-
deren aengheslaghen/eñ sal anderssins teghen henlieden gheprocedeert
worden volghende t'rigeur vandē seluen Placcate. Eñ soo verre onder-
vonden mochte worden dat sylieden ter plaetse daer de vrije exercitie is
der Catholijckse Religie hunluyden der seluer hadden onthouden een
gheheele maent sonder Misse te hooren/ wtgesondert cranckte ofte an-
dere wettelijcke verhinderinghe/sullen ghestraft worden door afnemin-
ghe van alsulcken deel eñ portie van haren innecommen/ ofte met sulc-
ke andere penen als by onse Rechters ghestatueert sal worden: Eñ by
aldien sy hen dies hebben onthouden den tijt van zes maenden/Willen
wy dat sy verclaert sullen worden verballē te zijn inde penen begrepen
in onsen

in onsen voorsz Placcate : eñ nochtans veerthien daghen na de voorsz
condempnatie by certificatie van haerlieder Bisschop sullen doẽ blijc-
ken vande versoeninghe by henlieden ghedaẽ metter Kercke/ende mits
betalende een Jaer jnconmnens van heuren goederẽ/volgens de voorsz
estimatie/om verstrect te worden inde lasten vande oorlogen/sullen wy
henlieden versien na ons goetduncken. Ende voor soo veele aengaet de
ghene die vertrockẽ zijn wt onsen voorsz Conincrijcke/obedierende on-
sen voorsz Placcate / mits diẽ dattet niet behoorlijcken en soude wesen/
dat sy luyden hen afgesondert hebbẽde van onse voorsz Religie/ souden
ghenietẽ alle heure goeden/eñ exempt zijn vande lasten eñ contributien
van desen Coninckrijcke / eñ volgens van beter conditie dan onse goe-
de Catholijcke onderdanen/eñ dattet wel te presumeren staet/ dat sylie-
den ghenietende de gheheele jncõpste van hare goederen/ daermede by-
staen eñ assisteren die van hunder opinie / eñ die hunlieden opghewor-
pen hebben teghen ons / Willen eñ ordonneren wy dat gheprocedeert
worde met nieuwe aentastinghe van alle de goederẽ der ghener die hen
vertrocken/ eñ daer te vooren vande selue verworuen hebbẽ handtlich-
tinghe/ wt crachte der certificatiẽ die sy gesonden hebbẽ vander plaetse
van haerlieder residentie : Eñ dat sy sullẽ bedwonghen worden ouer te
senden binnen een maent na de publicatie van desen teghenwoordigen
Edicte/ andere eñ nieuwe certificatien vander plaetsen daer sy hun nu
onthoudẽ/ de welcke (om te verhinderẽ alle suppositien eñ subornatien
van persoonen eñ namen) sullẽ onderteeckẽt moeten zijn met heurer ey-
gener handt/ so wel in groue als cleyne letterẽ/ om deselue gesien zijnde
hunliedẽ prouisie verleent te wordẽ vã het vierendeel alleẽ van hare jn-
cõmende goederen/ om daer van te moghen ghenietẽ tot heurlieder on-
derhout/ door de handẽ vande Cõmissarisen geordonneert ouer de rege-
ringe eñ administratie vã hare goederẽ : de andere drie vierendeelẽ blij-
nende gheaffecteert aende oncosten vander oorloghẽ die wy tot heurder
oorsakẽ moetẽ voeren. Eñ aengaẽde de Ministers oft andere die gepre-
dict hebben in desen onsen Coninckrijcke/oft sy schoon vertrocken zijn
buytẽ tzelue/eñ gesondẽ hebbẽ acte vande plaetse haerder onthoudinge/
ofte oock namaels sullen senden/ En willen noch en verstaẽ wy niet dat
hunliedẽ eenige handtlichtinge ghedaẽ worde vã heure gesaisierde goe-
derẽ : Eñ al waert dat hen subrepticelijckẽ oft andersins hantlichtinge
vergũt ware geweest/ Wy hebbẽ deselue verclaert eñ verclarẽ alsnoch/
nul/ crachteloos/eñ van gheender weerdẽ / als insgelijcx alle de prolon-
gatien die by ons eenichsins hen mogẽ ghegunt zijn/ de welcke wy heb-
ben wederroepen/ eñ wederroepen by desen: Willen eñ verclaren/ dat
niet tegenstaende deselue teghen de ghene die sulcke verworuen hebbẽ/
gheprocedeert sal worden volgende t'rigeur van onsen Edicte: Ghelijck
oock ghedaẽ sal wordẽ tegen de ghene die sonder eenige permissie ghe-
bleuen

bleuen zijn binnen onsen Coninckrijcke/eñ niet en hebben gheobedieert
onsen voorsz wille eñ meyninghe. Willen oock eñ verclaren/ dat alle de
ghene die hen vertrockē hebben/volghende onsen voorsz Placcate/hou-
dende vā ons eenighe officiē/sonder vande selue affstant gedaen te heb-
ben/vande voorsz officien wordē verlaten/gelijck wy deselue hebbē ge-
priuecrt eñ verlaten by desen/ verclarēde deselue te vaceren eñ impetra-
bel te zijn. Waerōme ontbieden wy by desen tegenwoordigē onsen lie-
uen eñ ghetrouwen/die vandē Houen vandē Parlementen/ Baillieus/
Seneschallē/ Provostē/ oft hare Stadthouders/ eñ aen alle onse Justi-
cieren eñ Officieren/eñ aen een yeder van hun voor sich seluen soo veele
hen aengaet/dat sy dese onse teghēwoordige Declaratie/wille eñ inten-
tie doen wtroepen/ kundigen eñ inregistreren / onderhouden eñ obser-
veren/doen onderhouden eñ obserueren volcōmelick eñ onverbrekelick:
Eñ omme sulcx te doē eñ te lijden/ bedwingen eñ doen bedwinghē alle
de gene diet behoorē sal/ eñ die daerom sullē te bedwingē zijn. Bevelen
daerenbouē onsen Advocaten eñ Procureurs generaels van een yeder
van onse voorsz Houen vandē Parlemente/eñ hare Substituyten/ inde
Baillieuschappē/ Senescalschappen/ eñ subalterne Bancken scherpe-
lick de handt te houdē totter executie eñ onderhoudinghe van dese onse
tegenwoordige intentie/eñ ons te verwittighē van het debvoir eñ naer-
sticheyt dwelck daerinne de Rechters der plaetsen sullē gedaen hebbē/
tē eynde so daer eenige wtstellinge ofte conniventie in geschiede dat wy
daerinne mogen remedieren eñ voorsien met alsulcke middelē als wy
sullē vinden te behooren: Want ons alsoo belieft. Niet teghenstaende
eenige Edicten/Ordonnantien/Mandamentē/ verboden eñ brieuē de-
sen contrarierēde/ dewelcke wy in aensieninghe deses tegenwoordigen
eñ sonder prejuditie van andere saken ghederogueert hebben/ ende de-
rogueren by desen. T'oirconde hebbē wy dit onderteeckent met onser
handt/eñ daer aen doen stellen eñ hanghen onsen zeghel.

Gegheuen te Parijs dē twintichstē dach Apilis/ Int Jaer der gra-
cien 1587. eñ van onsen Rijcke tderthiēste/Onderteyckent

HENRI.

Eñ op de plijcke / Bydē Coninck wesende in synen Rade/de Neuf-
ville. eñ ghezeghelt in ghelu Was met een dobbelen steerte wthangen-
de. Ende op de voorsz plijcke was gheschreuen:

*Ghelesen, ghepubiceert ende gheinregistreert, &c. Te Parÿs int Par-
lament den drientvvintichsten dach Aprilis, 1587. Bet onder:*

Ghecollationeert teghen den Originale door my Notaris
ende Secretaris des Conincks.